

Yleisarvostelu

Ylivieskan kirkkokilpailussa etsittiin seurakunnalle uutta kotikirkkoa, jonka tuli nojautua kristilliseen kirkkorakennusperinteeseen, olla selkeästi seurakunnan pääkirkko sekä nousta myös kaupungin uudeksi maamerkiksi tulipalossa keväällä 2016 menetetyn vanhan kirkon tilalle.

Kilpailuun tuli määräaikaan mennessä 214 ehdotusta. Ensimmäinen mielikuva kilpailuehdotuksista oli niiden korkeatasoisuus. Ongelmaa oli lähestytty monipuolisesti ja yleiskuva oli raikas. Tarkempi tarkastelu osoitti kuitenkin, että rakennusten massoittelu ja ympäristön käsittely samoin kuin hyvän toiminnallisen ratkaisun löytäminen oli ollut monissa ehdotuksissa vaikeaa. Tilaohjelman tavoite seurakuntasaleista ja niissä järjestettävistä muistotilaisuuksista sekä kerhoista vaikeuttivat tehtävää entisestään. Miten suunnitella kirkkomainen tila, joka arvokkaasti yhdistäisi pyhän ja arkisemman, kirkkosalin arvokkuuden sekä seurakuntakoti Mariasta uuteen kirkkorakennukseen siirtyvät toiminnot?

Arvostelussa kiinnitettiin erityistä huomiota rakennuksen arkkitehtuuriin, pohjapiirroksen ja liikennealueiden toiminnalliseen ratkaisuun, kestäviin ja rakennuksen arvon mukaisiin materiaaleihin, esteettömyyteen, tilojen monikäyttöisyyteen, kirkkosalin arvokkuuteen sekä uuden rakennuksen suhteeseen lähiympäristöönsä. Parhaista ehdotuksista laskettiin myös rakennusosapohjaiset kustannusarviot.

Perusratkaisultaan ehdotukset jakoutuivat karkeasti viiteen osaan: vanhan kirkon muotoja mukaileviin tai niistä innoituksensa saaneihin ristikirkkoihin, Ylivieskan vaakunaa muistuttaviin kolmiosaisiin pohjapiirustuksiin, neliömäisiin tai venytetyn suorakaiteen muotoisiin pohjiin, erilaisista symboleista innoituksensa saaneisiin sekä vapaamuotoisiin pohjiin. Suurin osa ehdotuksista oli sijoitettu ohjeelliselle kirkkorakennuksen sijoitusalueelle Kirkkopuistoon, mutta muutamat myös laajemmalle kilpailualueelle: vanhan kirkon raunioiden päälle sekä jokirantaan. Kilpailuehdotukset osoittivat, että uusi kirkko on sovittavissa Kirkkopuiston alueelle, kunhan huolehditaan riittävästä etäisyydestä alueen eteläpuolella sijaitseviin kerrostaloihin. Rakennuksen lähiympäristön ulkoalueiden käsittely osoittautui haastavaksi tehtäväksi. Osassa palkittujakin ehdotuksia oli muun muassa rakennuksen huollon suhteen esitetty kyseenalaisia ratkaisuja.

Rakennuksen massoittelun osalta onnistuneimpia olivat ehdotukset, joissa uusi kirkkorakennus muodosti selkeän, yhtenäisen hahmon, joka oli riittävän korkea suhteessa ympäristöönsä, jotta se kykeni muodostamaan uuden kaupunkikuvallisen kiintopisteen. Taitavastikin suunnitellut, useammasta osasta koostuvat ehdotukset, jäivät tässä suhteessa yleensä ympäristössään joko liian mataliksi tai hajanaisiksi. Useissa ehdotuksissa tapuli ja kirkkorakennus muodostivat onnistuneen sommitelmallisen jännitteen.

Toiminnallisesti suurimmaksi vaikeudeksi osoittautui kirkon ja seurakuntasalin sekä keittiön ja seurakuntasalin suhde toisiinsa. Monissa ehdotuksissa seurakuntasalit olivat hankalasti tai eivät ollenkaan yhdistettävissä kirkkosaliin, vielä useammassa keittiöllä ja seurakuntasalilla ei ollut suoraa yhteyttä toisiinsa. Myös aulatilojen suunnittelu osoittautui vaativaksi tehtäväksi. Tilojen yhdistämisen ja toisaalta erilliskäytön ja saavutettavuuden asettamat vaatimukset olivat monissa ehdotuksissa johtaneet ylisuuriin tai sokkeloisiin aularatkaisuihin.

Kirkkosalin osalta arvostelussa kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, onko ehdotuksessa saavutettu sakraalia tunnelmaa. Keskeisin arkkitehtoninen keino oli yleensä salin luonnonvalaistusratkaisu. Tältä osin ehdotuksissa esitettiin lukuisia erilaisia vaihtoehtoja, joista onnistuneimmat perustuivat yleensä nykyarkkitehtuurille tyypillisiin sakraalitaloissa käytettyihin ratkaisuihin, kuten ylävaloon sekä alttariseinän valaisemiseen.

Palkintoluokkaan valikoituivat ehdotukset, joiden arkkitehtuuri on korkeatasoista ja jotka vastaavat mielikuvaa seurakunnan pääkirkosta. Palkittuihin haluttiin nostaa myös suunnitelmia, jotka käytännössä olisivat olleet vaikeasti toteutettavissa, mutta jotka herättivät katsomaan vaativaa ja herkkää kirkon seudun maisemaa Ylivieskan kaupungin sydämessä uudesta näkökulmasta ja herättivät paljon hyvää keskustelua kilpailulautakunnassa.